

مجله جهانی رسانه - نسخه فارسی

دوره ۸، شماره ۲، شماره پیاپی ۱۶، صفحات: ۶۹-۸۹

منتشر شده در پاییز و زمستان ۱۳۹۲

مقاله داوری شده

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۱/۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۵/۱

ارزیابی تاثیر تلفن همراه بر عملکرد اجتماعی-آموزشی دانشجویان شهر یزد در سال ۱۳۹۱

حسن شهبازی

دانشجوی دکتری، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس

sh.hasan333@gmail.com

(نویسنده مسئول)

محمد حسین باقیانی مقدم

استاد، گروه مبارزه با بیماری‌ها، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد

baghianimoghadam@yahoo.com

اعظم محمدلو

دانشجوی دکتری، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه شهید بهشتی

azammohamadloo@yahoo.com

زهرا مطلق

دانشجوی دکتری، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس

motlagh.zahra@yahoo.com

داریوش مسعودی بروجنی

کارشناس ارشد آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهر کرد

masoudiboroujeni@gmail.com

مجله جهانی رسانه-نسخه فارسی

مجله علمی-پژوهشی الکترونیک در حوزه ارتباطات و رسانه

منتشر شده توسط دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، ایران

www.gmj.ut.ac.ir

چکیده

در این مقاله سعی شده تا با بکارگیری نظریه استفاده و خشنودی، تاثیر تلفن همراه بر عملکرد اجتماعی-آموزشی دانشجویان شهر یزد مورد آزمون گیرد. در مقاله از پیمایش در میان ۵۷۹ نفر از دانشجویان استفاده شده که به طور تصادفی طبقه بندی شده، نمونه گیری شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته‌ای بوده که روایی و پایایی آن مورد تایید قرار گرفت. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان می دهند که ۹۹ درصد از دانشجویان در زمان انجام پیمایش صاحب تلفن همراه بودند. از سوی دیگر، عملکرد اجتماعی-آموزشی دانشجویان بر اساس ۲۴ عنصر عملیاتی شدند که در آن نمره ۲۴ حداکثر نمره آنها را نشان می داد. بر این اساس، میانگین نمره عملکرد دانشجویان $16/41 \pm 4/05$ بود. میانگین نمره عملکرد در دانشجویان دختر و متاهل در شرایط مناسب تری نسبت به پسران و مجردها قرار داشت (به ترتیب: $0/001 < \text{سطح معنی داری}$ ، $0/004 = \text{سطح معنی داری}$). همچنین، بین متغیرهایی همچون عملکرد و معدل ($0/001 < \text{سطح معنی داری}$)، و سن و معدل ($0/002 = \text{سطح معنی داری}$) رابطه تاثیر و تاثیر وجود دارد. با توجه به نتایج به نظر می رسد هر چند تلفن همراه ممکن است تاثیر منفی در زندگی جوانان و نوجوانان و به ویژه دانشجویان داشته باشد ولی فواید و رفع نیازهای آنها مثل نرم افزارهای درسی و آموزشی، ارتباط با خانواده ها و ... می تواند در خشنودی و گرایش روزافزون به این رسانه موثر باشد.

کلیدواژه‌ها: تلفن همراه، عملکرد، دانشجویان، استفاده و خشنودی، یزد

مقدمه و طرح مسئله

تلفن همراه به‌عنوان نمادی از ارتباط همه جا حاضر (عاملی، ۱۳۸۵) یکی از پدیده های نوظهور عصر الکترونیک و دنیای دیجیتال است که در دهه اخیر به شدت جای خود را در بین افراد خانواده، به‌ویژه جوانان در سطح جهان و نیز ایران باز کرده است (کفایی، ۱۳۸۸). استفاده از تلفن همراه در جهان به‌طور چشمگیری در حال افزایش است (هد، ۲۰۱۰؛ مزی، ۲۰۰۷؛ بارون، ۲۰۱۰)^۱ به‌طوری که تعداد مشترکین تلفن همراه در سراسر جهان از ۱۲/۴ میلیون در سال ۱۹۹۰ (دورلینگ، ۲۰۰۶)^۲ به ۵۰۰ میلیون در سال ۲۰۰۰ (غربی، ۱۳۷۹؛ سام کینگ زیب، ۲۰۰۹)^۳، به ۳/۳ میلیارد در سال ۲۰۰۸ (سام کینگ زیب، ۲۰۰۹) و همچنین به ۵/۳ میلیارد تا پایان ۲۰۱۰ رسید (موبی تینکینگ، ۲۰۱۱)^۴ و تخمین زده می‌شود که نرخ نفوذ این فناوری در سال ۲۰۱۳ به ۹۵ درصد برسد (کفایی، ۱۳۸۸؛ اوکی، ۲۰۰۳)^۵. در ایران نیز اگر به شمار استفاده‌کنندگان از تلفن همراه دقت کنیم، خبر از وقوع یک انقلاب در استفاده از وسایل ارتباطی می‌دهد (سعیدی، ۱۳۸۵). به‌طوری که تقریباً همزمان با سایر کشورها یعنی در سال ۱۹۹۴ تلفن همراه وارد ایران شد (کفایی، ۱۳۸۸) و تعداد کاربران با یک رشد سریع از ۴/۳ میلیون در سال ۲۰۰۴ به ۴۱ میلیون در سال ۲۰۰۸ (تی وی بلوگر، ۲۰۰۸)^۶ رسید و اکنون در ایران ۵۳ تا ۵۵ میلیون کاربر تلفن همراه وجود دارد (کفایی، ۱۳۸۸) و تخمین زده می‌شود که در سال ۲۰۱۲ نرخ نفوذ تلفن همراه به بیش از ۸۰ درصد برسد (تی وی بلوگر، ۲۰۰۸؛ شریف، ۲۰۰۸).

تلفن همراه امروزه تنها یک وسیله ارتباطی صوتی بین کاربران نمی‌باشد بلکه کاربردهای مختلفی از قبیل دسترسی به اینترنت، ارسال و دریافت پیامک، عکس و فیلم، تماشای فیلم به شکل آن‌لاین، مدیریت اطلاعات، مدیریت اطلاعات فردی، پایانه اطلاعاتی و پایگاه سرگرمی از کاربردهای دیگر آن می‌باشد (چاکرابورتی، ۲۰۰۶؛ اخبار فناوری اطلاعات و ارتباطات، ۱۳۸۹)^۷.

اغلب مشاهده می‌شود که فرهنگ استفاده از وسایل مدرن، به موازات رشد فناوری و فرآیند تولید افزایش نمی‌یابد و در نتیجه باعث عقب ماندن افراد در استفاده صحیح از آنها می‌شود. از طرف دیگر فناوری های نوین

اطلاعاتی و ارتباطی (معیدفر، ۱۳۸۷) جنبه های مثبتی از قبیل صرفه جویی در زندگی در شرایط خاص (مثلا در حوادث) و بهبود کیفیت زندگی در برخی موارد (سام کینگ زیب، ۲۰۰۹)، دارند. با این وجود نمی توان جنبه های منفی تلفن همراه (معیدفر، ۱۳۸۷؛ اکونومیدس، ۲۰۰۸)^۱ و بروز مشکلات و آسیب های جدی اجتماعی و فرهنگی به دلیل استفاده نکردن بهینه و صحیح از تلفن همراه (کفایی، ۱۳۸۸) را نادیده گرفت. برای نمونه ترکمندی (۱۳۸۹) به یک نظرسنجی در انگلیس اشاره می کند که نشان داده مردم بعد از اختراع اسلحه، تلفن همراه را بدترین اختراع در همه زمان ها دانسته اند.

پژوهش حاضر با قرار دادن تلفن همراه در مرکز مطالعه، از این رو اهمیت دارد که امروزه ارزیابی تاثیر موبایل در زمینه های مختلف زندگی اجتماعی مورد غفلت قرار گرفته و نظریه پردازان اغلب به اینترنت و رایانه شخصی توجه کرده و از این واقعیت چشم پوشی کرده اند که امروزه اقشار بیشتری از مردم سراسر دنیا در مقایسه با رایانه و فناوری های اینترنتی از تلفن همراه استفاده می کنند و بنابراین تاثیر قوی تری در زندگی اجتماعی، سبک زندگی و رفتار مردم دارد (سعیدی، ۱۳۸۵).

ادغام تلفن همراه با زندگی نوجوانان و جوانان موجب ایجاد برخی مشکلات شده که باید مدیریت و کنترل شوند (کیلرز، ۲۰۰۸)^۲. بسیاری از جوانان به عمد یا غیر عمد در استفاده نامناسب از تلفن همراه افراط می کنند. این مقاله جهت ارزیابی تاثیر تلفن همراه بر عملکرد دانشجویان شهر یزد در سال ۱۳۹۱ طراحی شده است. مطالعه حاضر ادعا دارد که تلفن همراه به مثابه فناوری نوین، تاثیر زیادی بر رفتار و عملکرد اقشار جامعه به ویژه دانشجویان دارد و می کوشد تا با استفاده از نظریه استفاده و خشنودی به فرضیه زیر پردازد:

۱- بیشتر دانشجویان از استفاده با تلفن همراه راضی و خشنود هستند، چون اثرات مثبت تلفن همراه را بیشتر از اثرات منفی آن می دانند.

۲- تلفن همراه می تواند مزاحمت هایی برای درس خواندن دانشجویان ایجاد کند.

۳- امکانات جانبی تلفن همراه، تماس‌ها و پیامک‌های غیر مفید می‌تواند وقت زیادی از دانشجویان را تلف کند.

۴- تلفن همراه می‌تواند باعث احساس سردرد، استرس، عصبانیت و اختلال خواب در دانشجویان شود.

۵- دانشجویان به تلفن همراه اعتیاد پیدا می‌کنند، به طوری که نمی‌توانند با نداشتن تلفن همراه کنار بیایند.

۶- خاموش نکردن تلفن همراه در کلاس درس، زمان مطالعه و زمان خواب می‌تواند باعث عدم تمرکز و آشفتگی خواب در دانشجویان شود.

۷- با توجه به دوری دانشجویان خوابگاهی از خانواده خود، از تلفن همراه بیشتر برای ارتباط با والدین استفاده می‌شود.

چارچوب و مدل نظری: کاربرد نظریه استفاده و خشنودی در مطالعه تلفن همراه در شهر یزد

برای مطالعه عوامل مؤثر بر کاربردهای تلفن همراه از نظریه‌های مختلفی استفاده شده است (معیدفر، ۱۳۸۷) که یکی از مطرح‌ترین آنها در زمینه رفتار مخاطب، نظریه استفاده و خشنودی است (خواجه نوری، ۱۳۸۹). اوج قدرت نظریه‌ی استفاده و خشنودی به دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ برمی‌گردد. این نظریه اولین بار در مقاله‌ای از کاتز^۱ در سال ۱۹۵۹ توصیف شد (نصراللهی، ۱۳۹۰، ص. ۲۱۴) و برای اولین بار انسان را به‌عنوان عامل در فرآیند ارتباطی، فعال ارزیابی می‌کند و جایگاه خاصی را برای آن قائل می‌شود (تقوی و همکاران، ۱۳۸۸، ص. ۷۹).

فرض اصلی نظریه استفاده و خشنودی این است که مخاطبان، کم و بیش به صورت فعال به دنبال محتوایی هستند که بیشترین خشنودی را فراهم می‌کند و درجه خشنودی به نیازها و علائق افراد بستگی دارد (معیدفر، ۱۳۸۷). به عبارت دیگر، افراد برای رضایت و پر کردن اوقات فراغت نیز رفتار رسانه‌ای خاصی دارند (خواجه

نوری، ۱۳۸۹). مخاطب انتخاب‌گر می‌تواند در پی نیازهای خود، دست به گزینش بزند و برای برطرف کردن نیازهایش به سمت رسانه مورد علاقه خود برود (فرشپاف، ۱۳۸۹). هر چند که این انتخاب می‌تواند تحت تاثیر موضوعات دیگری قرار گیرد، همچون بازتاب آگاهانه از تجربیات شخص در مورد رسانه‌ها و همچنین فوایدی که از رسانه‌ها به دست می‌آورد و برای اهداف دیگری در زندگی مورد استفاده قرار می‌دهد (عباسی قادی، ۱۳۹۱، ص. ۱۲۳).

به عبارت دیگر نظریه استفاده و خشنودی به نوع، محتوا و چگونگی استفاده و خشنودی مخاطبان از رسانه‌ها توجه دارد و به جای پاسخگویی به این سوال که "رسانه‌های جمعی با مردم چه می‌کنند؟" به این سوال اساسی می‌پردازد که "مردم با رسانه‌های جمعی چه می‌کنند؟". این نظریه تاکید می‌کند که فعالیت مخاطب، میانجی تاثیرات ارتباطات واقع می‌شود.

به‌طور کلی این نظریه با خاستگاه‌های اجتماعی و روانی و همچنین نیازهایی مرتبط است که انتظاراتی از رسانه‌های جمعی یا سایر منابع به وجود می‌آورند و موجب ایجاد الگوهای متفاوت رویارویی با رسانه‌ها می‌شود که خود به ارضاء نیازها و پیامدهای دیگری منجر می‌شود که غالباً ناخواسته هستند (امیری و همکاران، ۱۳۹۱، ص. ۱۲۶).

پژوهش‌ها در مورد کاربرد مرسوم تلفن، نشانگر تمایزی بین کاربرد ذاتی (اجتماعی) و ابزاری آن است. کاربرد ذاتی تلفن، به کاربرد تلفن برای اهداف اجتماعی (مانند جستجوی اطلاعات یا گذاشتن قرار ملاقات) اشاره دارد. در کنار کاربرد ذاتی و ابزاری تلفن، ویلیام^{۱۱} و دیگران دریافته‌اند که خشنودی‌های لذت و سرگرمی نیز به کاربرد تلفن افزوده می‌شود.

دیمیک و سیکاند^{۱۲} سه خشنودی حاصل از تلفن‌های خانگی را نیز گزارش کردند: جامعه‌پذیری، کارکرد ابزاری و اطمینان‌آفرینی. اوکیف و سولانفسکی^{۱۳} خشنودی‌هایی را که در کاربرد تلفن جستجو می‌شود را مورد سنجش قرار دادند و جامعه‌پذیری، سرگرمی، اکتساب و مدیریت زمان را به‌عنوان ابعادی از کاربرد تلفن

شناسایی کردند. مطالعه لوینگ و وی^{۱۴} نشان داد که خشنودی های ناشی از کاربرد تلفن همراه تا میزان زیادی مشابه یافته هایی هستند که در ادبیات مربوط به تلفن عادی ذکر شده است.

پژوهش لوینگ و یتری^{۱۵} نشان می دهد که منظور از کاربردهای ابزاری، استفاده های ابزاری، سرگرمی، دنبال مدهای جدید رفتن، پز دادن، کنترل دیگران، معنای بزرگ شدن و ابزار کاملاً شخصی و خصوصی است. امکان اطلاعات گرفتن و برقراری ارتباط با دوستان یا امکان درخواست کمک در موارد اضطراری، مثل تصادفات رانندگی از آن جمله هستند.

به طور کلی مجموعه کاربردهای تلفن همراه و آنچه که در مطالعات به عنوان رضایت مندی حاصل از داشتن تلفن همراه بدانها اشاره شده، عبارت نیاز اطلاع جویی، فواید اجتماعی، رضایت مندی های عاطفی، و در دسترس بودن هستند (کوثری، ۱۳۸۵، صص. ۱۳، ۱۴ و ۱۵). در این مطالعه نیز از این نظریه استفاده شده تا به تاثیر تلفن همراه بر عملکرد دانشجویان دست یابیم و به این نتیجه برسیم که استفاده و عملکرد دانشجویان از تلفن همراه چه نقشی در جلب خشنودی و رضایت آنها داشته است.

روش شناسی مطالعه کاربری تلفن همراه در میان دانشجویان شهر یزد

مطالعه حاضر توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی است. جامعه مورد مطالعه، دانشجویان خوابگاهی دانشگاه - های شهر یزد (دانشگاه علوم پزشکی، دانشگاه یزد و دانشگاه آزاد اسلامی) هستند که ۶۰۰ نفر از آنها به طور تصادفی طبقه بندی شده (با توجه به فرمول $n = \frac{(z_{1-\alpha/2})^2 * p(1-p)}{d^2}$ و $Z=1/96$ و $P=0/9$ و $1-P=0/1$ و $d=0/03$) و حجم نمونه ۳۸۴ نفر به دست آمد. اما برای جلوگیری از اشتباهات تصادفی حاصل از نمونه ای که از اختلاف بین طبقه ها ناشی می شود، حجم نمونه ۶۰۰ نفر در نظر گرفته شد. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه محقق ساخته ای بود که روایی و پایایی آن با نظرخواهی از متخصصین ارتباطات و آموزش بهداشت و همسانی درونی (آلفای کرونباخ = ۰/۷۲) و باز آزمون (به فاصله ۲ هفته) مورد تایید قرار گرفت. پرسشنامه مذکور شامل دو قسمت بوده که قسمت اول شامل متغیرهای دموگرافیک از قبیل سن، جنس، دانشگاه، مقطع تحصیلی،

وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال، معدل ترم گذشته، محل زندگی خانواده، وضعیت اقتصادی خانواده، داشتن یا نداشتن تلفن همراه و داشتن تلفن همراه قبل یا بعد از ورود به دانشگاه بود، و قسمت دوم شامل ۲۴ سوال عملکردی از قبیل مزاحمت تلفن همراه برای درس، بیرون آمدن از کلاس جهت پاسخ به تماس، دریافت بلوتوث ناآشنا، انتظار برای تماس و پیامک، غفلت از خانواده و دوستان، پنهان کردن برخی از تماس‌ها از خانواده، نداشتن تلفن همراه، استفاده از هندزفری، احساس سردرد، استرس، عصبانیت و اختلال خواب، و وجود برنامه درسی در گوشی خود و موارد دیگری بوده است. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری اس پی اس اس و آزمون‌های آماری آنوا^{۱۶}، کای اسکور^{۱۷}، تی تست^{۱۸} و همبستگی پیرسون^{۱۹} مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها و تحلیل‌ها

از ۶۰۰ پرسشنامه مربوط به نمونه‌ها ۵۷۹ پرسشنامه تکمیل و تجزیه و تحلیل آماری بر روی آنها انجام شد. میانگین سنی نمونه‌های مورد مطالعه $4/72 \pm 22/88$ بوده و ۵۷ درصد از دانشجویان، دختر و ۴۳ درصد از آنها، پسر بودند. با توجه به جمعیت دانشجویی دانشگاه‌های یزد، ۲۵ درصد از دانشجویان مورد مطالعه از دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ۳۴/۷ درصد از دانشگاه یزد و ۴۰/۴ درصد از دانشگاه آزاد اسلامی بودند که ۰/۹ درصد در مقطع کاردانی، ۷۱/۸ درصد در مقطع کارشناسی، ۲۵/۲ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و ۲/۱ درصد در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بودند. میانگین معدل دانشجویان مورد مطالعه $1/73 \pm 16/42$ بوده و از بین آنها ۱۷/۹ درصد، متاهل، ۱۹/۴ درصد، شاغل و ۸/۴ درصد از آنها در روستا زندگی می‌کردند. همچنین ۶/۱ درصد از نمونه‌ها، خود را از نظر وضعیت اقتصادی در قشر کم درآمد، ۶۲/۴ درصد در قشر متوسط، ۲۴/۷ درصد نسبتاً مرفه و ۶/۸ درصد در قشر مرفه می‌دانستند.

نتایج نشان می‌دهند که ۹۹ درصد از دانشجویان مورد مطالعه، دارای تلفن همراه بودند که ۲۴/۹ درصد از آنها بعد از ورود به دانشگاه، تلفن همراه خریداری کردند. میانگین نمره عملکرد در دانشجویان مورد مطالعه

۱۶/۴۱ ± ۴/۰۵ (حداکثر نمره قابل اکتساب = ۲۴) بود. میزان ۲۲/۴ درصد از آنها تلفن همراه را یک عامل مزاحم برای درس خواندنشان می‌دانستند و ۳۰/۵ درصد از آنها عنوان کردند که "کلاس درس مانعی برای پاسخگویی به تماس نمی‌باشد و برای پاسخگویی به بیرون از کلاس می‌روم" (جدول ۱).

میزان ۲۷/۸ درصد از دانشجویان عنوان کردند که دائم به صفحه گوشی نگاه می‌کنند و منتظر تماس و پیام کوتاه هستند و ۱۷/۵ درصد از آنها نیز اظهار داشتند که بلوتوث ارسالی ناآشنا را دریافت نمی‌کنند (جدول ۱). تنها ۷/۴ درصد از دانشجویان بیان داشتند که تلفن همراه باعث غفلت از خانواده‌شان شده است و ۷۲/۵ درصد از آنها موافق این عبارت نبودند که "هر بار تصمیم گرفته‌ام استفاده از تلفن همراه را کمتر کنم ولی موفق نشده‌ام". میزان ۳۱/۱ درصد از نمونه‌های مورد مطالعه عنوان کردند که برخی از تماس‌های خود را از خانواده پنهان می‌کنند و ۵۸/۶ درصد از آنها نیز بیان کردند که نمی‌توانند با نداشتن تلفن همراه کنار بیایند. تنها ۱۳/۸ درصد از دانشجویان مورد مطالعه در مکالمات طولانی مدت خود از هندزفری استفاده می‌کردند و ۶۴/۹ درصد از آنها نیز برنامه‌های درسی و علمی در تلفن همراه خود داشتند (جدول ۱).

احساس سردرد، استرس، عصبانیت و اختلال خواب بیشتر بعد از گرفتن تلفن همراه به ترتیب در ۷/۱۴، ۲۲/۹، ۲۱/۹ و ۲۳/۸ درصد از دانشجویان با جواب مثبت پاسخ داده شد و ۱۷/۵ درصد از آنها نیز گفتند که روزانه وقت زیادی را صرف استفاده از امکانات جانبی موبایل می‌کنند که برایشان فایده زیادی ندارد و همچنین ۲۹/۶ درصد از دانشجویان بیان کردند که تماس‌ها و پیامک‌های غیر ضروری، وقت زیادی از آنها تلف می‌کند (جدول ۱).

در حالی که ۸۰/۲ درصد از نمونه مورد مطالعه، اظهار داشتند که در زمان کلاس درس، تلفن همراه خود را خاموش یا بی‌صدا کرده و از آن استفاده نمی‌کنند، این رقم برای ساعات مطالعه به ۴۶/۱ درصد و برای زمان خواب به ۵۶/۴ درصد رسید. میزان ۱۳/۳ درصد از نمونه‌ها گسترش ارتباطات را دلیل خویش برای خرید تلفن همراه برشمردند و ۱۸/۸ درصد از آنها گفتند که هر چند وقت یکبار برای تنوع گوشی خود را عوض می‌کنند.

استفاده بیشتر از تلفن همراه برای تماس با خانواده و برای تماس با دوستان غیر همجنس به ترتیب در ۷۲/۴ و

۱۱/۳ درصد از دانشجویان بیان شد (جدول ۱).

جدول ۱: فراوانی مطلق و فراوانی نسبی پاسخگویی دانشجویان مورد مطالعه به سوالات عملکرد برحسب درصد

؟؟؟*		خیر		بله		سوالات عملکرد
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۵/۴	۳۱	۷۲/۲	۴۱۳	۲۲/۴	۱۲۸	۱- تلفن همراه مزاحمت زیادی برای درس خواندنم ایجاد کرده است.
۴/۷	۲۷	۶۴/۸	۳۷۰	۳۰/۵	۱۷۴	۲- جهت پاسخگویی به تماسم از کلاس درس بیرون می روم.
۳/۳	۱۹	۶۸/۸	۳۹۳	۲۷/۸	۱۵۹	۳- دائماً به صفحه گوشی نگاه می کنم و منتظر تماس و اس ام اس هستم.
۳/۸	۲۲	۷۸/۷	۴۵۱	۱۷/۵	۱۰۰	۴- در صورت ارسال بلوتوث از طرف نا آشنا آنرا دریافت می کنم.
۲/۸	۱۶	۸۹/۸	۵۰۹	۷/۴	۴۲	۵- تلفن همراه باعث غفلت از خانواده ام شده است.
۸/۲	۴۷	۷۲/۵	۴۱۳	۱۹/۳	۱۱۰	۶- هر بار تصمیم گرفته ام استفاده از تلفن همراه را کمتر کنم ولی موفق نشده ام.
۱/۹	۱۱	۶۷	۳۸۵	۳۱/۱	۱۷۹	۷- برخی از تماس هایم را از خانواده پنهان می کنم.
۳/۳	۱۹	۳۸/۱	۲۱۸	۵۸/۶	۳۳۵	۸- نمی توانم یا نداشتن تلفن همراه کنار بیایم.
۳/۳	۱۹	۸۱/۷	۴۷۳	۱۳/۸	۷۹	۹- در مکالمات طولانی مدت از هندزفری استفاده می کنم.
۲/۸	۱۶	۳۲/۳	۱۸۵	۶۴/۹	۳۷۱	۱۰- در تلفن همراه خود برنامه درسی (دیگشتری، دارو شناسی، فیلم آموزشی و...) دارم.
۴/۲	۲۴	۸۱/۱	۴۶۴	۷/۱۴	۸۴	۱۱- از روزی که تلفن همراه گرفته ام احساس می کنم بیشتر احساس سردرد می کنم.
۴/۷	۲۷	۷۲/۳	۴۱۳	۲۲/۹	۱۲۱	۱۲- از روزی که تلفن همراه گرفته ام احساس می کنم بیشتر دچار استرس می شوم.
۵/۳	۳۰	۷۲/۹	۴۱۶	۲۱/۹	۱۲۵	۱۳- از روزی که تلفن همراه گرفته ام احساس می کنم بیشتر دچار عصبانیت می شوم.
۴/۶	۲۶	۷۱/۶	۴۰۹	۲۳/۸	۱۳۶	۱۴- از روزی که تلفن همراه گرفته ام احساس می کنم بیشتر دچار اختلال خواب می شوم.
۲/۴	۱۴	۸۰/۱	۴۵۹	۱۷/۵	۱۰۰	۱۵- روزانه وقت زیادی را صرف استفاده از امکانات جانبی موبایل می کنم که زیاد برایم مفید نمی باشد.
۱/۴	۸	۱۸/۴	۱۰۵	۸۰/۲	۴۵۹	۱۶- در زمان کلاس درس تلفن همراه خود را خاموش یا سایلنت می کنم و از آن استفاده نمی کنم.
۱/۶	۹	۵۲/۳	۲۹۶	۴۶/۱	۲۶۱	۱۷- در زمان مطالعه تلفن همراه خود را خاموش یا سایلنت می کنم و از آن استفاده نمی کنم.
۱/۷	۱۰	۱۵/۴	۸۸	۸۲/۹	۴۷۵	۱۸- اگر کسی خودش را معرفی نکند سعی می کنم تا زمانی که خودش را معرفی نکند با او تماس یا پیامک نداشته باشم.
۳	۱۷	۸۳/۸	۴۸۰	۱۳/۳	۷۶	۱۹- چون همه اطرافیانم تلفن همراه داشتند من هم تلفن همراه خریداری کردم.
۲/۱	۱۲	۷۹/۱	۴۵۳	۱۸/۸	۱۰۸	۲۰- هر چند وقت یکبار برای تنوع گوشی خود را عوض می کنم.
۳/۷	۲۱	۲۳/۹	۱۳۷	۷۲/۴	۴۱۵	۲۱- از تلفن همراه بیشتر جهت ارتباط با خانواده استفاده می کنم.
۳/۷	۲۱	۸۵	۴۸۲	۱۱/۳	۶۴	۲۲- از تلفن همراه بیشتر جهت ارتباط با دوستان غیر همجنس استفاده می کنم.
۱	۶	۴۲/۵	۲۴۴	۵۶/۴	۳۲۴	۲۳- در زمان خواب گوشی خود را خاموش یا بی صدا می کنم.
۳	۱۷	۶۷/۴	۳۸۷	۲۹/۶	۱۷۰	۲۴- تماس ها و پیامک های غیر ضروری وقت زیادی از من تلف می کند.

* دانشجویان در آن آیتیم نظری نداشته یا در هر صورت پاسخ بلی یا خیر را انتخاب نکرده بود.

ارتباط متغیرهای جمعیت‌شناختی با میانگین نمره عملکرد، اختلاف معنی‌داری را برای میانگین نمره عملکرد

در بین دانشجویان دختر و پسر نشان داد به طوری که خانم‌ها عملکرد مناسب‌تری داشتند ($0/001 < \text{سطح}$

معنی داری) و همچنین میانگین نمره عملکرد در بین متاهل‌ها نسبت به مجردها، در شرایط مناسب تری قرار داشت (۰/۰۰۴ = سطح معنی داری). سرانجام همبستگی مثبت و معنی داری بین عملکرد و معدل (۰/۰۰۱ < سطح معنی داری)، و بین سن و معدل (۰/۰۰۲ = سطح معنی داری) مشاهده شد.

بحث و نتیجه گیری

در حالی که تلفن همراه در اواسط دهه هشتاد وسیله‌ای برای استفاده اقشار ثروتمند جامعه بود (ماریزکال، ۲۰۰۹)^{۲۰} امروزه میزان استفاده از تلفن همراه در میان تمام گروه‌های اجتماعی افزایش یافته است (دان، ۲۰۰۶)^{۲۱}. نتیجه حاصل از این مطالعه در خصوص این که ۹۹ درصد از دانشجویان صاحب تلفن همراه بودند، مشابه نتایج مطالعاتی است که توسط جمیل^{۲۲} (۲۰۰۶) و کاتز (۲۰۰۵) انجام شده که به ترتیب ۹۷ و ۹۸ درصد از دانشجویان صاحب تلفن همراه بوده‌اند. با استفاده از این نتایج می‌توان نتیجه گرفت که استفاده از تلفن همراه توانسته رضایت و خشنودی دانشجویان را جلب کند و روز به روز به تعداد دانشجویان دارنده تلفن همراه افزوده می‌شود.

در مطالعه حاضر بیش از ۲۲ درصد از دانشجویان عنوان کردند که تلفن همراه برای درس خواندن آنها مزاحمت زیادی ایجاد کرده است. اما در پژوهشی که جمیل (۲۰۰۶) در تهران انجام داده، مشخص شده که تلفن همراه موجب نشده است که دانش‌آموزان وقت کمتری به درس خواندن خود اختصاص دهند. البته در مطالعه دیگری (ماتان هلیا، ۲۰۱۰)^{۲۳} به نقل از کنپور^{۲۴} عنوان شده که بیش از ۲۶ درصد از جوانان هندی گفته‌اند که به دلیل افت تحصیلی ناشی از مصرف تلفن همراه، با پدر و مادر خود درگیر شده‌اند. مطالعه دیگر (ذولکفلائی، ۲۰۰۹)^{۲۵} به نقل از فیلیپس^{۲۶} به این نتیجه دست یافته که افرادی که استفاده مشکل‌ساز و بیش از حد از تلفن همراه داشته باشند، نمرات پایین تری دارند.

بیش از ۳۰ درصد از دانشجویان بیان کردند که برای پاسخگویی به تماس خود از کلاس درس بیرون می‌آیند. در مطالعه‌ای که در روتگرز^{۲۷} انجام شد نیمی از دانشجویان اذعان داشتند که هفته گذشته در سر کلاس

درس با آنها تماس گرفته شده یا پیامک دریافت کرده بودند و ۲۹ درصد از این دانشجویان جهت پاسخگویی به تلفن از کلاس بیرون رفته بودند (شپیرا، ۲۰۰۳)^{۲۸}. در مطالعه‌ای دیگر (جرارد، ۲۰۰۵)^{۲۹} عنوان شده است که هر چه محدودیت بیشتری برای استفاده از تلفن همراه در طول سخنرانی‌ها وجود داشته باشد، دانشجویان تمایل بیشتری به نادیده گرفتن این موضوع دارند. به نظر می‌رسد اگر چه تلفن همراه ممکن است از نظر برخی دانشجویان، مزاحمت‌هایی برای مطالعه و گوش دادن در کلاس درس و سخنرانی‌ها ایجاد کرده، ولی فواید و خوشنودی که برای آنها در حیطه آموزشی مثلاً نصب نرم افزارهای آموزشی و دیگر حیطه‌ها داشته، باعث نادیده گرفتن این عوارض منفی شده است.

بلوتوث، شبکه‌ای نامرئی بین انسان‌ها به وجود آورده است. در حال حاضر پیامک و بلوتوث اهمیت بیشتری نسبت به تلفن همراه پیدا کرده‌اند (آی سی ای سی، ۲۰۱۰)^{۳۰}. علت این موضوع می‌تواند امکانات بلوتوث برای ارسال و دریافت عکس‌ها و فیلم‌های غیراخلاقی و همچنین به دست آوردن اطلاعات شخصی و افراد، بدون اطلاع آنها باشد. مطالعه حاضر نشان داد که بیش از ۱۷ درصد از دانشجویان در صورت ارسال بلوتوث از طرف ناشناس آن را دریافت می‌کنند.

در حالی که برخی استدلال می‌کنند که تلفن همراه، باعث کاهش روابط با هریک از اعضاء خانواده می‌شود، برخی دیگر تلفن همراه را موجب تشویق استقلال و فردیت می‌دانند. در مطالعه حاضر تقریباً ۷ درصد از جمعیت نمونه مورد مطالعه، تلفن همراه را عامل غفلت خود از خانواده دانسته‌اند. همچنین در پژوهش دیگری (فلش اروبومتر، ۲۰۰۸)^{۳۱} بیش از نیمی از دختران و پسران عنوان کرده‌اند که اگر تلفن همراه نداشته باشند، فرصت ارتباط بیشتر با خانواده و دوستان را از دست می‌دهند. ارتباط با خانواده به‌ویژه برای دانشجویان ساکن در خوابگاه‌های دانشجویی بسیار مهم است و به نظر می‌رسد تلفن همراه توانسته نظر این دانشجویان را جلب کند و از اینکه با استفاده از تلفن همراه می‌توانند با خانواده خود بیشتر در تماس باشند احساس رضایت و خوشنودی دارند.

نزدیک به ۱۹ درصد از جمعیت نمونه با این موضوع موافق بودند که هر بار تصمیم گرفته اند که استفاده از تلفن همراه را کمتر کنند، شکست خورده‌اند. در مطالعه دیگری (تومی، ۲۰۱۱)^{۳۲} نیز ۱۰ درصد از مردان و زنان عنوان کرده بودند که برای کاستن از میزان استفاده از تلفن همراه تلاش کرده‌اند، ولی شکست خورده‌اند.

عاملی (۱۳۸۵) به نقل از امیت شوکلا عنوان می‌کند که برای نسل جوان، زندگی بدون تلفن همراه غیر قابل تصور است و تلفن همراه ادامه دست محسوب می‌شود. براساس نتایج این مطالعه، نزدیک به ۵۹ درصد از دانشجویان عنوان کرده بودند که نمی‌توانند با نداشتن تلفن همراه کنار بیایند. در مطالعات دیگر نیز ۵۸ درصد (ماکرو، ۲۰۰۴)^{۳۳} و ۶۳/۵ درصد (جرارد، ۲۰۰۵) عنوان کرده‌اند که بدون تلفن همراه نمی‌توانند روز خود را بگذرانند و این موضوع، با نتایج مطالعه حاضر نیز همخوانی دارد.

افزایش سریع در استفاده از تلفن همراه باعث نگرانی عمومی در مورد ایمنی آن از نظر اشعه شده (تاکی بایاشی، ۲۰۰۸)^{۳۴} و نگرانی نسبت به سلامت در هنگام استفاده از تلفن‌های همراه و یا اماکنی که دکل‌های مربوطه در آنجا نصب شده‌اند پف مطرح شده (ایسل آو من، ۲۰۰۹)^{۳۵} ولی هنوز هیچ عارضه شناخته شده ای در اثر اشعه تلفن همراه گزارش نشده (تومی، ۲۰۱۱) و کارشناسان عنوان می‌کنند که شواهد علمی کافی جهت تأیید قطعی ارتباط بین تلفن همراه و اثرات بهداشتی و عوارض جانبی نامطلوب وجود ندارد (مزی، ۲۰۰۷) ولی با این حال توصیه زیادی در مورد استفاده از هندزفری شده است. بر اساس نتایج این مطالعه تنها ۱۴ درصد از کل نمونه‌ها گفته‌اند که از هندزفری در مکالمه‌های طولانی مدت خود استفاده می‌کنند و ۸۲ درصد استفاده نمی‌کردند.

مطالعات انجام شده در عربستان سعودی و مصر، استفاده از تلفن همراه را با احساس سردرد، خستگی، سرگیجه، مشکل در تمرکز و اختلال خواب مرتبط دانسته‌اند (سام کینگ زیب، ۲۰۰۹). بر اساس نتایج این مطالعه از کل دانشجویان مورد مطالعه، ۷ درصد احساس سردرد، ۲۳ درصد استرس، ۲۲ درصد عصبانیت و ۲۴ درصد اختلال خواب بیشتر را بعد از خرید تلفن همراه عنوان کرده‌اند. مطالعه دیگر (سام کینگ زیب، ۲۰۰۹)

به نقل از بادر^{۳۶} عنوان می‌کند که به طور کلی شکایت بهداشتی مانند خستگی، استرس سردرد، اضطراب و اختلال خواب در کسانی که به‌طور مرتب از تلفن همراه استفاده می‌کنند بیشتر از کسانی بوده که میزان استفاده‌شان کمتر است. هرچند دانشجویان به عوارض منفی تلفن همراه از قبیل افت تحصیلی، اعتیاد، عوارض روانی اشاره دارند ولی به نظر می‌رسد تاثیر مثبت و خوشایند حاصل از استفاده از تلفن همراه باعث شده آنها را نادیده بگیرند و تلفن همراه روز به روز در زندگی آنها بیشتر جا باز کند و وقت بیشتری از آنها بگیرد.

سهیل^{۳۷} (۲۰۱۰) عنوان می‌کند که اکثریت ارتباطات تلفنی جوانان را از لحاظ زمان، مکان و هدف می‌توان جزء مشکل سازها طبقه‌بندی کرد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که بیش از ۱۷ درصد از نمونه‌های مورد مطالعه وقت زیادی را روزانه صرف استفاده از امکانات جانبی موبایل می‌کنند که زیاد برایشان مفید نمی‌باشد و همچنین ۳۰ درصد از دانشجویان اظهار کردند که تماس‌ها و پیامک‌های غیر ضروری وقت زیادی از آنها تلف می‌کند. همچنین سعیدی (۱۳۸۵) معتقد است که مبالغی که مردم صرف پرداخت صورت حساب‌های ماهیانه تلفن همراهشان می‌کنند بیشتر از اینترنت و یا تلفن ثابت است، لذا شایسته است تغییر بنیادین در فهم افراد از خود و دنیای خود که به‌واسطه شیوع ارتباطات ارزان و انبوه تلفن همراه ایجاد شده، مورد توجه بیشتر پژوهشگران قرار گیرد.

یکی از آنومی‌های رایج در فضای فناوری جدید، صدای زنگ موبایل در محافل عمومی، سخنرانی‌ها، کلاس و حتی بیمارستان‌هاست که منشاء آزار روحی و بر هم زدن خلوت و یا توجه دیگران می‌شود (عاملی، ۱۳۸۵) و در حالی که برخی (ریش، ۲۰۰۷)^{۳۸} اعتقاد دارند که استفاده از تلفن همراه، برای مشارکت فعال دانشجویانی که در بحث‌های کلاسی سکوت اختیار می‌کنند مفید و تسهیل‌کننده یادگیری می‌باشد، برخی (کاتز، ۲۰۰۵) معتقدند که استفاده از تلفن همراه در کلاس درس باعث مشکلاتی از قبیل اختلال در کلاس درس و از دست رفتن استقلال معلم می‌شود. البته عامل ایجاد این اختلال در کلاس درس، همیشه دانشجویان نیستند. در یک نظرسنجی در سال ۲۰۰۴ تقریباً دو سوم از دانشجویان روتگرز عنوان کردند که اساتید در کلاس درس از تلفن

همراه استفاده می‌کنند. نتایج این مطالعه نشان داد که بیش از ۸۰ درصد از نمونه مورد مطالعه اظهار داشتند که در کلاس درس، تلفن همراه خود را خاموش یا بی‌صدا می‌کنند. در مطالعه مشابه دیگری (چاکرابورتی، ۲۰۰۶) نیز ۷۰ درصد از هندی‌ها و ۶۶ درصد از آمریکایی‌ها گوشی خود را در کلاس درس بی‌صدا می‌کنند و ۳۰ درصد از آمریکایی‌ها و تنها ۱۰ درصد از هندی‌ها گوشی خود را خاموش می‌کردند.

یافته‌ها نشان داد که بیش از ۵۶ درصد از نمونه مورد مطالعه، اظهار داشتند که در زمان خواب، تلفن همراه خود را خاموش یا بی‌صدا می‌کنند. در مطالعه مشابه (چاکرابورتی، ۲۰۰۶) نیز ۸ درصد از آمریکایی‌ها و ۱۸ درصد از هندی‌ها، گوشی خود را در زمان خواب بی‌صدا می‌کردند در حالی که ۲۰ درصد از آمریکایی‌ها و ۸ درصد از هندی‌ها گوشی خود را خاموش می‌کردند. مطالعه دیگر (سام کینگ زیب، ۲۰۰۹) به نقل از دن بویک^{۳۹} عنوان می‌کند که تنها ۳۸ درصد از دانش آموزان عنوان کرده‌اند که هرگز در زمان خواب از گوشی استفاده نمی‌کنند و احتمالاً خستگی در این افراد تقریباً ۴ برابر کمتر از افرادی بود که از نیمه شب تا ۳ صبح از تلفن همراه استفاده می‌کردند.

در حالی که تقریباً ۱۳ درصد از نمونه‌ها، دلیل گرفتن تلفن همراه را ارتباط داشتن با اطرافیان می‌دانستند، در مطالعه دیگری (ماکرو، ۲۰۰۴) بیش از ۷۳ درصد از نمونه‌های ۲۰ تا ۲۴ ساله، دلیل خرید تلفن همراه را همچشمی با اطرافیان بیان کردند. آندریا بیان می‌کند که جوانان با مدل‌های جدید بیشتر آشنا هستند و آنها اغلب با ایده خرید جدیدترین گوشی تلفن همراه مشغول هستند (ماتان هلیا، ۲۰۱۰) و با تشبیه مدل‌های قدیمی به آجر از مصرف آنها اجتناب می‌کنند (سعیدی، ۱۳۸۵). بر اساس یافته‌های این مطالعه، نزدیک به ۱۹ درصد از دانشجویان عنوان کردند که هر چند وقت یک‌بار برای تنوع گوشی خود را عوض می‌کنند.

ارتباط با خانواده و دوستان تاثیر شگرفی بر سلامت و رفاه دانشجویان دارد، اما هر چه میزان استفاده از فناوری بیشتر می‌شود، میزان ارتباط با دوستان در مقایسه با ارتباط با خانواده افزایش بیشتری می‌یابد (جمیل، ۲۰۰۶). بر اساس نتایج این مطالعه ۷۲ و ۱۱ درصد از دانشجویان از تلفن همراه، به ترتیب برای تماس با

خانواده و دوستان غیر همجنس استفاده کرده‌اند. مطالعات گوناگون نشان داده‌اند که کاربران بیشتر برای ارتباط با خانواده از تلفن همراه استفاده کرده‌اند (چوچوم، ۲۰۰۹؛ ماتان هلیا، ۲۰۱۰؛ دگالوپ اورگانیزیشن، ۲۰۰۸؛ آدام، ۲۰۰۶)^{۴۰}. همچنین بر اساس نتایج پژوهش مشابهی (چاکرابورتی، ۲۰۰۶) در حالی که ۳۸ درصد از دانشجویان هندی مهم‌ترین دلیل احساس نیاز به تلفن همراه را ارتباط با خانواده‌شان برشمرده‌اند، تنها ۸ درصد از دانشجویان آمریکایی به این دلیل، احساس نیاز به تلفن همراه داشته‌اند. با توجه به اختلاف فرهنگ و آداب و رسوم کشورهای مختلف و همچنین تاکید روایات اسلامی و قرآن بر احترام به والدین در ایران، این اختلاف زیاد بین دانشجویان در ایران، آمریکا و هند قابل پیش بینی و مقبول می‌باشد.

به‌طور کلی می‌توان گفت که هر چند تلفن همراه ممکن است تاثیرات منفی در زندگی جوانان و نوجوانان و به‌ویژه دانشجویان داشته باشد، ولی فواید و رفع نیازهای آنها مثل نرم افزارهای درسی و آموزشی، ارتباط با خانواده ها و ... می‌تواند در خشنودی و گرایش روزافزون این رسانه موثر باشد. لذا با توجه به نتایج این مطالعه در جهت شناسایی ابعاد مختلف این پدیده، انجام مطالعات و تحقیقات لازم پیشنهاد می‌گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود که در سطح کلان برای آموزش و استفاده صحیح و علمی از این ابزارها، برنامه‌ریزی و سیاست های لازم اتخاذ شود و در سطح خرد، آشنا کردن دانشجویان، نوجوانان، جوانان و خانواده ها با مزایا و معایب تلفن همراه از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی، کمپانی‌های تلفن همراه، ارسال یا در اختیار گذاری بسته‌های آموزشی دفاتر مرکز خدمات ارتباطی و دفاتر فروش سیم کارت و تلفن همراه که باعث گسترش فرهنگ صحیح استفاده از این فناوری و ارتقاء سلامت دانشجویان و در نهایت جامعه می‌شود.^{۴۱}

منابع

منابع فارسی

- اخبار فناوری اطلاعات و ارتباطات. (۲۹ خردادماه ۱۳۸۹). شاخه موبایل. قابل دسترسی در سایت http://www.iranictnews.ir/T_mوبایل.htm *Iran ICT News. Mobile. (2010). Retrieved from*
- امیری، ع. نوری مرادآبادی، ی. و باطیان، م. (۱۳۹۰). بررسی رابطه استفاده از شبکه های ماهواره ای و گرایش بهره برداران به آسیب های اجتماعی در بین جوانان شهر کرج. *فصلنامه نظم و امنیت انتظامی*، ۴ (۴)، ۱۴۲-۱۷۷.
- ترکمنندی، ح. (۱۳۸۹). ممنوعیت استفاده از موبایل در مدارس و کلاس های درس و وظایف مدیر و معلمان در برخورد با این مشکل. دسترسی در سایت http://www.hd.epage.ir/fa/module.content_Page.23.html (accessed april20, 2011)
- تقوی، ن. صباغ، ص. و بابایی اونبرنگلو، ل. (۱۳۸۸) عوامل اجتماعی موثر بر گرایش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی بيله سوار به برنامه های تلویزیونی جمهوری آذربایجان. *جامعه شناسی*، ۱ (۲)، ۷۷-۹۷.
- خواجه نوری، ن. (۱۳۸۹). مخاطب، ارتباطات رسانه‌ای و پایان ارتباطات جمعی: مطالعه رابطه بین میزان تعلقات فرهنگی ایرانیان مقیم تورنتو و چگونگی استفاده آنان از رسانه‌های تصویری. *مجله جهانی رسانه، بهار*، ۱ (۹)، ۳۱-۹-۳-۱.
- سعیدی، ع. (۱۳۸۵). اثرات ارتباط پایدار بر رفتار مصرف کننده: مطالعه موردی استفاده کنندگان موبایل در ایران. *مجله جهانی رسانه، بهار*، ۱ (۱)، ۲-۲.
- عاملی، س. (۱۳۸۵). فردگرایی جدید و تلفن همراه: تکنولوژی فردگرایی و هویت. *مجله جهانی رسانه، بهار*، ۱ (۱)، ۳-۳.
- عباسی قادی، م. و میرعلی سیدخوندی، ز. (۱۳۹۱). سواد رسانه ای مخاطبان رسانه های نوشتاری در شهر تهران. *مطالعات فرهنگ-ارتباطات*، ۱۳ (۲۰)، ۱۱۷-۱۴۱.
- غریبی، ح. (۱۳۷۹). گزارش ملی جمهوری اسلامی ایران در زمینه اطلاعات و فناوری ارتباطات و مدیریت دانش در ایران دوازدهمین اجلاس استینفو. *فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات*، ۱۵ (۳)، ۴۲-۴۷.
- فرشپاف، س. (۱۳۸۹). اعتیاد اینترنتی: دلایل و انگیزه‌ها. در موسسه تحقیقات همشهری قابل دسترسی در سایت: <http://www.hamshahrtraining.ir/news.aspx?id=3092> Retrieved from
- کفایی، س. درفشی، ف. گایگانی، س. و همکاران. (۱۳۸۸). نظرسنجی تلفنی از مردم تهران درباره تلفن همراه. *موسسه تحقیقات همشهری*.
- کوثری، م. جوادی یگانه، م. و خیرخواه، ط. (۱۳۸۵). کاربردهای تلفن همراه برای کاربران ایرانی (با تأکید بر نظریه استفاده و خوشنودی). *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۲ (۷)، ۲۰۵-۲۲۶.
- معیدفر، س. و گنجی، ا. (۱۳۸۷). تحلیلی بر کاربردهای تلفن همراه در بین دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهر تهران. *مجله جهانی رسانه، پاییز*، ۱ (۸)، ۸ و ۴ و ۲۵.
- نصراللهی، م. ص. و همایون، م. ه. (۱۳۹۰). تبیین بنیان های نظری حاکم بر ارزش های خبری و نظریه ی استفاده و خوشنودی دو *فصلنامه دین و ارتباطات*، ۱۹ (۱)، ۱۹۵-۲۲۹.

- ACEC. (2010). Special Session "society and modern of the media, mobile, functions and challenges". Retrieved from http://www.acecr.net/frmArticle_fa-IR.aspx?ID=461020&CategoryID=17
- Adomi, E. A. (2006). Mobile phone usage: Patterns of library and information science students at Delta State University, Abraka, Nigeria. In *Electronic Journal of Academic and Special Librarianship*, 7 (1), 1-11.
- Aoki, K., & Downes, E. J. (2003). An analysis of young people's use of and attitudes toward cell phones. *Telematics and Informatics*, 20 (4), 349-364.
- Baron, N. S., Hard, A. F., & Segerstad, Y. (2010). Cross-cultural patterns in mobile phone use: Public space and reachability in Sweden, the USA, and Japan. *New Media & Society*, 12 (1), 13-34.
- Chakraborty, S. (2006). Mobile phone usage patterns amongst university students: A comparative study between India and USA. *A Master's Paper for the M.S. in I.S degree*. Retrieved from <http://etd.ils.unc.edu/dspace/bitstream/1901/311/1/sayanchakraborty.pdf>
- Choochom, O., Chuawanlee, W., Sucaromana, A., & et al. (2009). Survey of Thais Mobile Phone-Battery Usage and Disposal. *The Journal of Behavioral Science*, 4 (1), 23-35.
- Cilliers, M. J., & Parker, M. B. (2008). The social impact of mobile phones on teenagers. In 10th Annual Conference on WWW Applications Key: citeulike: 7986337. Retrieved from <http://marlonparker.co.za /WWW2008CillersParker.pdf> (accessed April 20, 2011)
- Dorling, D., Barford, A., & Newman, M. (2006). Worldmapper: The worlds as you've never seen it before. *IEEE Trans Vis Comput Graph*, 12 (5), 757-64. [PubMed]
- Dunn, H. S., & Dunn, L. (2006). Gender standing mobile telephony women, men and their use of the cellular phones in the Caribbean. A DIRSI Working Meeting, Montevideo, Uruguay. Retrieved from <http://www.dirsi.net/english/files/background%20papers/070216--dunn.pdf>
- Economides, A. A., & Grousopoulou, A. (2008). Use of mobile phones by male and female Greek students. *International Journal of Mobile Communications IJMC*, 6 (6), 729-749.

- FlashEurobarometer. (2008). Information society as seen by EU citizens Analytical report. Retrieved from http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_241_sum_en.pdf
- Gemmill, E. L., & Peterson, M. (2006). Technology Use among College Students: Implications for Student Affairs Professionals. *NASPA Journal*, 43 (2), 280-300.
- Girardi, A., & Hoehne, C. (2005). Mobile Communication - Where is it? Mobile communication, AE | Intercultural Communication: 1-30. Retrieved from [http://www.euro-limes.ae.krakow.pl/files/el1\(6\)2006/agch_limes1\(6\).pdf](http://www.euro-limes.ae.krakow.pl/files/el1(6)2006/agch_limes1(6).pdf)
- Head, M., & Ziolkowski, N. (2010). Understanding Student Attitudes of Mobile Phone Applications and Tools: A Study Using Conjoint, Cluster and SEM Analyses. *Proceedings of the 18th European Conference on Information Systems, Pretoria, South Africa, (best paper award finalist): ECIS2010-0133*. Retrieved from <http://web.up.ac.za/ecis/ECIS2010PR/ECIS2010/Content/Papers/0133.pdf>
- Isle of Mann. (2009). A Review into the Health Impacts of Mobile Phone Masts in the Isle of Man, Council of Ministers Report. Retrieved from <http://www.gov.im/lib/docs/cso/mobilephonemastscominreport.pdf>
- Katz, J. E. (2005). Mobile phones in educational settings. In K. Nyiri (Ed.), *A sense of place: The global and the local in mobile communication* Vienna, Austria: Passagen Verlag. Retrieved from <http://cmcs.rutgers.edu/publications/articles/mobile%20phones%20in%20educational%20settings.pdf>
- Macro. (2004). A report on study of mobile phone usage among the teenagers and youth in Mumbai. Retrieved from <http://www.itu.int/osg/spu/ni/futuremobile/socialaspects/IndiaMacroMobileYouthStudy04.pdf>
- Mariscal, J., & Bonina, C. M. (2006). Mobile Communications in Mexico: A First Look at Usage Patterns and Social Implications. In *Centro de Investigación y Docencia Económicas (CIDE) - Telecom-CIDE Research Consortium, Numero 184*. Retrieved from <http://ebookbrowse.com/mariscal-bonina-pdf-d73363460>
- Matanhelia, P. (2010). Mobile phone use by young adults in India: a case study. *The PhD thesis at the University of Maryland*. Retrieved from <http://www.experientia.com/blog/phd-mobile-phone-use-by-young-adults-in-india-a-case-study/>

- Mezei, G., Benyi, M., & Muller, A. (2007). Mobile phone ownership and use among school children in three Hungarian cities. *Bioelectromagnetics*, 28 (4), 309-15.
- Mobithinking. (2011). Global mobile statistics 2011: all quality mobile marketing research, mobile Web stats, subscribers, ad revenue, usage, trends. Retrieved from <http://mobithinking.com/stats-corner/global-mobile-statistics-2011-all-quality-mobile-marketing-research-mobile-web-stats-su>
- Rishi, R. (2007). Always Connected But Hard to Reach. *Educause Quarterly*, 30 (2), 7-9.
- Samkange-Zeeb, F., & Blettner, M. (2009). Emerging aspects of mobile phone use. *Emerging Health Threats Journal*, 2, e5.
- Shapira, N. A., & Lessig, M. G., Goldsmith, T. D., & et al. (2003). Problematic Internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depression and Anxiety*, 17 (4), 207-16.
- Sharif, T. (2008). Iran Telecommunications Market Intelligence. *Research and Markets*, 2008, Pages: 61 Retrieved from <http://www.researchandmarkets.com/reports/1210287/>
- Sohail, K. (2010). Mobile Phone: Calling and Texting Patterns of College Students in Pakistan. *International Journal of Business and Management*, 5 (4), 26-36.
- Takebayashi, T., Varsier, N., Kikuchi, Y., & et al. (2008). Mobile phone use, exposure to radiofrequency electromagnetic field, and brain tumour: A case-control study. *British Journal of Cancer*, 98 (3), 652-659.
- The Gallup Organization. (2008). Information society as seen by EU citizens Analytical report. *Flash Euro barometer 241*. Retrieved from http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_241_en.pdf
- Thomé, S., Härenstam, A., & Hagberg, M. (2011). Mobile phone use and stress sleep disturbances, and symptoms of depression among young adults - a prospective cohort study. *BMC Public Health*, 11 (66), 1-11
- TV Blogger. (2008). A report from Access mobile Internet, Community Analytic the news. Retrieved from <http://alef.ir/content/view/22759>

Zulkefly, S. N., & Baharudin, R. (2009). Mobile Phone use Amongst Students in a University in Malaysia: Its Correlates and Relationship to Psychological Health. *European Journal of Scientific*, 37 (2), 206-218
